

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**ECCLESIASTICAE || DISCIPLINÆ || LIBRI SEX: || DE
CANONICA ET MO- || nastica Disciplina collapsa
restau- || randa, pristinoque nitori || restituenda. ||**

Schulting, Cornelius

Coloniae Agrippinae, 1599

VD16 ZV 14233

20. De disciplina ex toto veteri testamento & hoc. c. ab initio vsque ad
libros prophetarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63372)

Iobi 17. cap. Cor eorum longefecisti Domine à
Disciplina, propterea non exaltabuntur.

Dauid in psalm. 17. Disciplina tua ipsa me cor-
rexit, disciplina tua ipsa me docebit in finem Ar-
guere peccata & quidem non tantum paucorum
sed omnium: non in genere tantum, sed & in
specie, non solum subditorum, sed & regum ac
principum non leuiter, sed magno zelo ac seruo-
re officium est sacerdotum & ministrorum, sic
Exodi 12. Moyses grauitè Aaronem & populum
obiurgat ob vitulum 1. Reg. 2. Vir Dei Heli & fi-
liorum eius scelus reprehendit. & 1. Reg. 12. Sa-
muel populum ob præposteram petitionem re-
gis obiurgat. idem 1. Reg. 13. Saulem arguit ob Dei
neglectum mandatum. Nathan 2. Reg. 12. Dauidi
pœnitentiam concionatur, propter adulterium
& cœdem. & 2. Reg. 24. Gad Dauid obiurgat ob
numeratum populum, & 3. Reg. 11. peccata Salo-
monis à Deo grauissimè reprehenduntur. & 3.
Reg. 13. vir Dei Hieroboam sacrificanti suis vi-
tulis in Bethel iram Dei indieat. 3. Reg. 14. Ahias
Silomites per vxorem Hieroboam monet de pec-
cato. 3. Reg. 16. Iehu Propheta grauissimè repre-
hendit Baasa. Elias 3. Reg. 18. grauissimè reprehen-
dit populum ob idololatriam. Baal idem repre-
hendit Achab ob vineam ereptam Naboth 3. Re-
gum 21. & 4. Reg. 3. Helisæus satis duriter tractat
regem Israel. 4. Reg. 21. Propheta reprehendunt

Manaf.

Manassæ peccata & poenas prædicunt. 2. Paralipo. 16. cap. Hanani Propheta venit ad Aza regem & eundem acriter obiurgavit. 2. Paralixo: cap. 19. Iesu Iosaphat acriter increpat. 2. Paral. 20. Eliezer Iosaphat increpat propter foedus cum impio Ochozia. Prouerb. 24. Qui arguunt sunt amabiles & benedicetur eis large. Ecclesiastes 7. cap. Melius est indignari quam ridere, quia tristi vultu cor emendatur. Osee 5. ca. Audite hoc sacerdotes, quoniam de vobis iudicium fiet, quod estis laqueus in Milpa & retè extensum in Thabor. Osee 6. Dolani eos per prophetas, occidi eos per verba oris mei, & iudicia tua quasi lux egrediens. Esaiæ quingentesimo octauo. Clama ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam & annuncia populo meo scelera eorum, & domui Iacob peccata eorum. Interdum ad exaggerationem peccati parabolas proposuerunt, quas postea grauius accommodarunt eis, quos redarguebant. Sic Nathan ad Dauidem 2. Reg. 12. & 3. Reg. 20. Achab in parabolis obiurgatur. Interdum etiam per literas rearguerunt peccata impiorum & ijs poenas denunciarunt 2. Paralipo vigesimo primo. Elias Ioram regi impio misit literas & eum reprehendit. Interdum etiam externis gestibus indicabant sibi non probari peccata populi. Exodi 32. ca. Moyses iratus proiecit tabulas Legis & eas confregit ad radicem montis 3. Reg. 13. Vir Dei in Bethel negat cum rege edere aut bibere. Quod autem contra posset obijci ex Prouerbiorum nono capite. Ne corripe subsannatorem ne oderit te. & Prouerbiorum vigesimo tertio.

Auribus stulti ne loquaris, contemnit enim sapientiam sermonis tui & similia, vel non ad sacerdotum officia sunt referenda, sed ad priuatos homines vel sunt ad discrimen sanabilium & insanabilium accommodanda aut de modo intelligenda vt ex zelo Dei non aliquo animi morbo peccata arguantur. Similiter Prophetae & sacerdotes etiam inter corripiendum de poenis peccatorum docebant. 1. Reg. 2. Vir Dei praedicit Heili, quibus poenis Deus eum velut affligere propter liberorum indulgentiam. eadem 1. Reg. 3. per Samuelem repetuntur ac paulo post correspondet euentus. 1. Reg. 4. & Reg. 3. cap. 2. & Samuel praedicit Sauli poenas propter neglectum Dei mandatum. 1. Reg. 15. Et 2. Reg. 12. Nathan Dauidi indicat calamitates sequuturas propter peccatum eius. & id Propheta denunciat. 2. Reg. cap. 24. eisdem pestem ob numeratum populum. 3. Reg. 11. Salomoni denunciatur ira Dei ob suam idololatriam. 3. Reg. 14. Ahas uxori Hieroboam indicat filij mortem & excidium familiae. propter peccata sua. 3. Reg. decimo sexto Iesu propheta regi Baasae ob peccata sua praedicit cum tota familia sua interitum. 3. Reg. 17. Elias praedicit famem ob idololatriam Achab. 3. Reg. 21. Elias inquit ad Achab. haec dicit dominus. Occidisti insuper & possedisti, &c. in loco hoc in quo linxerunt canes sanguinem Nabaoth, lambent etiam sanguinem tuum. Iosaphat 4. Reg. 13. constituit in Hierusalem Iudicium Ecclesiasticum, in quo non solum causae ciuiles & criminales, sed & Ecclesiasticae Disciplinales tractabantur. haec sunt verba

Iosa.

Iosaphat in Hierusalem constituit Leuitas, & sacerdotes, & Principes familiarum ex Israel, vt iudicium & causam Domini iudicarent habitatoribus eius; præcepitque eis dicens: Sic agetis in timore Domini fideliter & corde perfecto. Omnē causam, quæ venerit ad vos, fratrum vestrorum, qui habitant in vrbibus suis, inter cognationem & agnationem, vbicumque quæstio est de lege, de mandato, de Ceremonijs Iustificationibus, ostendite eis vt non peccent in Dominum, & ne ira veniat super vos & super fratres vestros. Sic ergo agentes non peccabitis. Amarias autem sacerdos & Pontifex vester in his quæ ad Dominum pertinent, præsidebit. Porro Zabadias filius Ismael, qui est Dux in domo Iuda, super ea opera erit, quæ ad regis officium pertinent: habetisque magistros Leuitas coram vobis. Confortamini & agite diligenter, & erit Dominus in vobis. Refertur quoque inter proprietates & notas Ecclesiæ, piorum zelus ardens & pius aduersus obstinatos peccatores & blasphemos. Psalm. 118. Tabescere me fecit zelus meus, quia obliti sunt verba tua inimici mei. Iniquos odio habui & legem tuam dilexi. Psalm. 138. Nonne qui oderunt te Domine oderam perfecto odio oderam illos, ideo mihi facti sunt inimici. Psalm. 14. Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus vel contemptus est timentes autem Dominum glorificat. Psalm. 48. Horror apprehendit me propter impios derelinquentes legem tuam. postea: Declinate à me maligni, & custodiam mandata Dei mei. item: vidi præuariantes & tabescebam, quia eloquia tua non custodieram.

stodierunt. Psalmo 138. O Deus si occideres im-
 pios & viri sanguinum declinarent à me, qui lo-
 quuntur contra te scelerata, extolluntur frustra
 hostes tui. Prouerb. 28. Impios prædicant hi, qui
 legem Dei deserunt, contra succenset eis, qui le-
 gem seruant. 2. Machab. 2. Matthias sacrificantem
 idolis, ad aram interficit. Quinetiam certa poli-
 tia à Deo fuit instituta per Moysen, Iosnam, Iudice-
 ces ac reges administrata, habuerunt etiam in Ca-
 ptiuitate Babylonica regem Ioachim ab Euilme-
 rodach ex carcere dimissum. Ierem. 52. 2. Reg. 67.
 Qui si iniquè aliquid gesserit arguam eum in vir-
 ga virorum & in plagis filiorum hominum. Mi-
 sericordiam autem meam non auferam ab eo, sic
 uti abstuli à Saul, quem amoui à facie mea. & po-
 stea ob peccatum Salomonis licet decem tribus
 auelluntur, tamen non totum regnum auferunt.
 3. Reg. 11. cap. Ecclesia comparatur arbori. Psalm.
 1. oliuæ. Psalm. 51. viti. Psalm. 79. palmæ. Psalm. 91.
 vineæ. Esaiæ 5. cap. sponsæ. Ieremiæ 2. cap. igitur vt
 floreat sicuti ista sic & hæc per Disciplinam exco-
 li & exornari debet, Ecclesia vera politicè hone-
 stè agit, leges & Disciplinam seruat. Prouerbio-
 rum 11. Integritas rectorum deducit eos, exitio est
 impijs à iure deflectere. Prouerbiorum 29. cap.
 Cùm florent impij multa fiunt scelera, sed spe-
 ctantibus iustis ruent. In regno Christi est Disci-
 plina. Psalm. 44. Equita super verbum veritatis &
 afflictionis propter iustitiam, & docebit te tua
 dextera mirabilia. Psalm. 96. Iustitia & iudicium
 firmamentum sedis eius. Psal. 98. Regnum huius
 regis iudicium diligit. Tu firmasti iudicium in z-
 quita-

quitate & iustitiã in Iacob tu fecisti. Esaiã 16. Præparabitur in misericordia soliu & sedebit super eo in veritate, in tabernaculo David iudicans & quærens iudicium velociter reddens quod iustū est. Ps. 44. Sceptrum regni tui est sceptrum rectū. Esa. 42. in Veritate educet iudicium, ponet in terra iudicium & legem eius insulæ exspectabunt. Commendat ideo sacra scriptura Disc. puerorū, quæ non absimilis est Disc. Eccl. Prou. 22. Stultitia agnata est cordi adolescentis, virga verò castigatrix eximet eam. Syracides 22. Filius non bene disciplinatus ignominia est patris. Filia ferocula & matri & patri ignominia est exosa quoq; vtrique & c. 30. Qui diligit puerum suum hic sub fercula tenet eum, vt postea gaudium habeat ex illo. Qui pœdagogia in disciplina puerum suum coerces, hic lætabitur. Puer qui non castigatur postea ferocit, sicut equus indomitus, inflecte ceruicem eius dum est adolescens, & dorsum eius verbera dum paruulus est, ne præfractus fiat & inobediens. Prou. 13. Qui abstinet virgam, odit filium suum; qui verò amat eum, quærit vt erudiatur. & c. 15. Stultus calumniatur paternam castigationem, at obseruans increpationes, callidior fit. & c. 19. Castiga filium tuum dum spes est fore vt corrigatur. & c. 23. Ne cesses castigare adolescentem, si percusseris eum virga, non morietur. si virga verberaueris animam eius ex inferno eripies. & capite vigesimo nono. Si castigaueris filium erit tibi iucundus, & adferet animæ tuæ delicias. item. Virga & obiurgatio adfert sapientiam, at puer qui non coercesur pudefacit matrem suam. ibidem.

Ideo

Ideo Heli 1. Reg. 2. 3. 4. propter indulgentiam & intermissam seueram castigationem liberorum diuinitus est punitus Prouerb. cap. 16. Flagellum equo, frenum asino, virga tergo stultorum. Mutuū officium requirit disciplinam & correptionem proximi. Prouerb. 9. ca. Si corripueris sapientem diliget te. Da sapienti occasionem & sapientior erit. Si docueris iustum, erit cordatior. & cap. 10. Perferre castigationem ad vitam conducit, & deferens increpationem errabit. & cap. 12. Qui diligit castigationem prudentior erit, at qui odit disciplinam stultus est. c. 15. Audiens increpationem, sapientior erit. & c. 19. Audi consilium & admittite castigationem, vt & deinceps sapias. item cap. 23. Accommoda cor tuum castiganti, & audi sermones scientiæ. & c. 28. Qui arguit hominem, postremò gratior erit assentatore. & c. 27. Melior est manifesta correctio, quam occulta dilectio & clandestina. Item: Fidelia sunt vulnera inflicta à diligente, & oscula inimici contumeliosa sunt. ibid. Ecclesiast. 7. c. Melius est audire increpationes sapientis, quam audire canticum stultorum: quoniam sicuti vox spinarum sub olla est, sic est risus stulti: etiam hoc vanum est. Ordinem autem disciplinæ habemus Prouerb. ca. 18. Iustus primum accusat sese, & venienti proximo patet Syracides 18. cap. Corripe primum teipsum antequam iudices alios, tunc gratiam inuenies, quando alij castigantur. In disciplina autem temporis esse rationem habendam monet Syracides c. 20. Sæpe quis proximum suum obiurgat sed non satis in tempore, & prudentius faceret, si taceret. Melius est
libe-

liberè proximum admonere, quam odium tenere inclusum, & qui monentem æquo fert animo, huic adfert commodum. & c. 22. Qui conatur docere stultum, perinde facit atque si fragmina refarcias in vase fictili, aut arte consopitum excites. Qui loquitur stulto, loquitur stertenti, cum finieris sermonem dicet. Quidnã erat: Excitat nos scriptura diuina ad suscipiendam libenter & admittendam disciplinam. Prouerb. 1. ca. Audite paternam castigationem & matris (Ecclesiæ scilicet) legem nolite negligere, idem habes c. 4. ibid. & ca. 13. Filius sapiens eruditionem paternam sustinet; at subsannator non audit increpationem. Prouerb. 10. c. Sapiens corde accipiet præcepta, & stultum os vapulabit. & c. 13. Egestas & ignominia penes eum sunt, qui castigationem negligit. At qui obseruat increpationes, honore afficietur. & c. 15. Qui odit increpationes moritur. Non diligit subsannator corripientem se, ad sapientes non accedit. ibidem. Neglecta disciplina est causa poenarum diuinitus inflictarum. Threnorum 4. c. Visitabit iniquitatem tuam filia Edom, discooperiet peccata tua. Ezech. 9. c. à sanctuario meo incipite, Deus per disciplinam suam sanat & curat nos. Ierem. 30. Obducam cicatricem tibi & à vulneribus sanabo te. Magistratus custos est disciplinæ quique in suo genere. Prouerb. 11. c. Sine gubernatione corrui populus, salutem adferunt multi consultores. & 20. ca. Rex sedens in solio iudicij dissipat omne malum intuendo. cap. 27. Tuum pecus contemplare & gregem cura diligenter. Syracides 10. ca. Vbi prudens est magistratus, ibi omnia

ord.

ordine procedunt. Prouerbiorum cap. 29. Cum
 florent iusti populus bene habet, cum dominan-
 tur impij, luget populus. Inobedientes & rebelles
 Disciplinæ ad iugum retrahendi. vide Genes. ca.
 14, Supplicia sumit disciplina de impijs. vide Io-
 sue 8. cap. 1. Regum 15. exempla. In disciplina erga
 supplices adhibenda lenitas & misericordia, ut
 Dauid Semei supplicanti promittit vitam certis
 tamen conditionibus. 2. Reg. 19. ca. Indignatio re-
 gis nuncium est mortiferum, at vir sapiens place-
 bit. Prouerbiorum capite 16. Magistratus ma-
 læ disciplinæ contra vtranque tabulam vin-
 dex est, vt latè docent sacræ literæ. Oportet et-
 iam prælatos in causis Disciplinæ aliorum conse-
 lia audire, & admonitionibus necessarijs obtem-
 perare. Sic Dauid 2. Reg. ca. 19. obtemperat eoni-
 lio Ioab. & 1. Reg. 29. Achis dissuasum principum
 Philistinorum Dauidem ex conflictu cum Israe-
 litis remouet. Salomon etiam docet in Ecclesia-
 ste & Syracides 7. c. etiam si magistratus summam
 diligentiam adhibeat, tamen non posse omnia ini-
 iusta corrigere. Noli cupidè ambire magistratus
 nam tuis consilijs & viribus non omnia iniusta
 corriges, idem comprobant historiæ omnium re-
 gum & gubernatorum. Neque decet delictis le-
 uioribus nimis grauem poenam statuere. Syraci-
 des 10. cap. Ne omnia ad viuum resca in delictis
 puniendis, nec priuatis affectibus indulge, cum
 debes exercere iudicium, Deus enim & homines
 oderunt superbos; nam contra vtroque peccant.